

Het nieuwe pensioenstelsel:

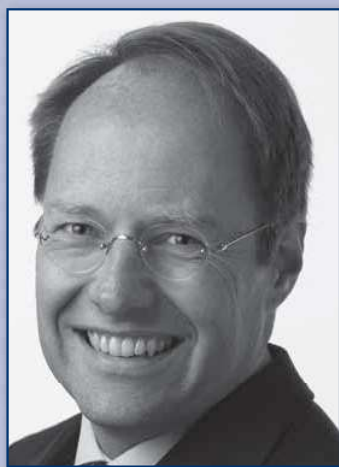
In een land hier heel dichtbij, het Lage Landje, daar verzorgen ze de oude mensen heel goed. Als ze 65 jaar worden, hoeven ze niet meer te werken, maar ze krijgen nog wel geld. Dat noemen ze pensioen. Zo kunnen de mensen hun huren blijven betalen en boodschappen blijven doen. De koning en zijn regering hebben samen met de werkgevers, pensioenfondsen en verzekeraars een mooi systeem opgezet, waarmee voldoende gespaard kan worden om aan alle mensen van 65 jaar en ouder een mooi levenslang pensioen te betalen. En als alles een beetje duurder wordt? Dan gaat het pensioen omhoog. En kan dat pensioen dan nog verlaagd worden? Nee, in principe niet. Het zijn immers oude mensen en daar moet goed voor gezorgd worden.

De koning en zijn regering hebben dat mooie stelsel gebouwd op een stabiel rendement, een stabiele rente en een levensverwachting van 83 jaar. Helaas is er een klimaatkredietcrisis uitgebroken met woeste rendementsgolven. Soms zijn ze huizenhoog en soms metersdiep. Het niveau van de rente is gedaald van 4% naar 3%. Zou het nog lager kunnen? Ja, het wordt steeds minder. Het zal toch niet minder dan 1% worden? Kan het onder de 0% dalen? En wat gebeurt er met de mensen tijdens deze klimaatcrisis? Die worden ouder, steeds ouder en gezonder. Dat is natuurlijk heel fijn voor alle mensen, maar het pensioenstelsel kraakt in al zijn kieren en voegen. Het lijkt er op dat er niet voldoende geld in alle spaarpotten zit om al die mensen die steeds ouder worden levenslang hun

pensioen te blijven betalen. Daarom kunnen de pensioenen niet meer omhoog als alles een beetje duurder wordt. De crisis gaat maar door. Sommige pensioenfondsen moeten zelfs de pensioenen verlagen en dat vindt niemand leuk.

De koning ziet dat het zo niet meer gaat, denkt diep na over het lot van zijn onderdanen en raadpleegt zijn trouwe adviseur, het koolmeesje. Samen stellen ze vast dat het allemaal anders moet worden. Het koolmeesje komt met een plan. Hij vindt dat de mensen steeds zelfstandiger zijn geworden. Ze kiezen steeds vaker voor een nieuwe baan en ook voor een nieuwe partner. Dan moeten ze ook meer voor hun eigen pensioen kunnen zorgen. De risico's die daarbij horen moeten de mensen voortaan zelf dragen. Als de beurs omlaag gaat, dan gaat het opgebouwde pensioenkapitaal ook omlaag. Als de rente laag is, dan kun je minder pensioen kopen. En als de levensverwachting stijgt, dan wordt je pensioen ook lager, omdat je het opgebouwde pensioenkapitaal over meer jaren moet uitspreiden. Het moet ook eenvoudiger. In het oude stelsel bouwde je elk jaar een gelijk deel van je pensioen op, of je nu oud of jong was. Daardoor was de premie voor jonge mensen lager dan voor oude mensen. De periode tot pensioen was voor jonge mensen immers langer. Daardoor leverden hun euro's tot de pensioendatum meer rente op. Dat wordt afgeschaft. Voortaan betalen jong en oud dezelfde premie. In het oude stelsel konden de mensen niet profiteren van rendementen, die met het pensioenkapitaal na pensioendatum werden gerealiseerd. Dat wordt ook veranderd. De mensen krijgen geen vast pensioen meer, maar een variabel pensioen. Als de rendementen hoog zijn, wordt het pensioen hoger. Als de rendementen laag zijn, wordt het pensioen lager.

De koning heeft het hele plan van het koolmeesje aangehoord. En vraagt of het nieuwe pensioenstelsel nu beter is dan het oude? Nee, zegt het koolmeesje. In het oude stelsel werden de oude mensen meer verzorgd en liepen ze geen rendementsrisico, renterisico of langlevenrisico en hadden ze recht op een vast pensioen. Is het oude pensioenstelsel dan misschien toch niet houdbaar, vraagt de koning? Nee, zegt het koolmeesje. Door de klimaatkredietcrisis met grote rendementsgolven, een steeds maar dalende rentespiegel en stijgende levensverwachting is het oude stelsel helaas niet houdbaar. Gaan er nog mensen

Roel Veugelers
Mr. R.J.G. Veugelers is advocaat en mediator bij Blom Veugelers Zuiderman Advocaten.

een sprookje

op achteruit in het nieuwe stelsel, vraagt de koning. Nee, zegt het koolmeesje, iedereen wordt adequaat en kostenneutraal gecompenseerd. Weet je dat zeker, vraagt de koning. Heel zeker zegt het koolmeesje, de compensatie-problematiek is niet alleen in financieel opzicht majeur, adequate compensatie is ook essentieel voor het vertrouwen in het pensioenstelsel.

Zijn alle problemen opgelost met het nieuwe stelsel? Nee! Een grote groep mensen heeft nu een premieregeling met een stijgende premie. Als zij naar het nieuwe stelsel gaan met een vaste premie, dan komen zij tussen wal en schip. Voor hen ontstaat een pensioengat. Er is niemand die dat pensioengat wil vullen, geen werkgever, geen pensioenfonds en ook de koning en zijn regering niet. Daarom besluit de koning en zijn regering, dat die mensen hun oude pensioenregeling mogen houden. Maar hoe moet dat nu verder? Nu zijn er in het land twee systemen, één met een gelijkblijvende premie en één met een stijgende premie. Is dat wel handig, twee systemen? De mensen kunnen dan niet eenvoudig van het ene systeem overstappen op het andere systeem. Hoe lang blijven die twee systemen naast elkaar bestaan? Op grond van het voorgestelde art. 220e Pensioenwet misschien wel heel lang. Daarin staat immers dat het oude systeem blijft bestaan totdat de laatste werknemer met een oude regeling uit dienst is.

In het Lage Landje woont ook een groep hele knappe mensen, de actuarissen. Die kunnen heel goed uitrekenen hoe je een zo hoog mogelijk pensioen kunt krijgen. Ook is er een groep mensen, die heel graag het oude systeem wil behouden, waarin heel goed gezorgd wordt voor de oude mensen: de “sociale partners”. De sociale partners en actuarissen hebben samen een heel knap systeem bedacht. Maar het is wel heel ingewikkeld geworden met beschermingsrendement, overrendement, projectierendement, risicohouding, solidariteitsreserve en toedelingsregels. Begrijpen de gewone mensen

dat nog wel? Is het niet te ingewikkeld? De mensen krijgen meer verantwoordelijkheid, omdat ze ook meer risico's moeten dragen. Dan moeten ze het toch een beetje begrijpen! Als de mensen het niet begrijpen dan verliezen ze het vertrouwen in het nieuwe stelsel, worden boos en gaan naar de rechter toe. Deze mensen willen daarom graag dat het koolmeesje nog eens goed nadenkt over het nieuwe systeem. Zij willen best risico's dragen. Het is fijn als er een goede verdeling van risico's is, maar het moet niet te ingewikkeld worden. De gewone man en vrouw moeten het ook snappen, zodat zij weloverwogen de juiste pensioenbeslissingen kunnen nemen en daarmee zelf het juiste risico kunnen dragen.

In het Lage Landje wonen ook veel mensen met een klein pensioen. Gaat het pensioen omlaag als de beurzen omlaag gaan? Kunnen deze mensen dan nog hun huur en hun boodschappen betalen? Deze mensen vragen het koolmeesje om hen de mogelijkheid te geven om te kiezen voor een vast pensioen. Zij weten dat het pensioen gemiddeld hoger zal zijn als zij kiezen voor een variabel pensioen, maar zij kunnen zich zo'n variabel pensioen niet veroorloven. Of kunnen op hun oude dag niet meer leven met de onzekerheid van zo'n variabel pensioen.

Tot slot vraagt de koning of het koolmeesje in het nieuwe pensioenwetboek heeft opgeschreven dat niemand er op achteruit gaat en iedereen adequaat en kostenneutraal gecompenseerd wordt. Het koolmeesje wordt een beetje rood en bekent dat dat er nog niet in staat. Daarop wordt de koning een beetje boos. “Als we toch vinden dat de compensatie-problematiek essentieel is voor het vertrouwen in het pensioenstelsel, dan moet ook in het nieuwe pensioenwetboek staan dat iedereen recht heeft op een adequate en kostenneutrale compensatie”. Gaat het koolmeesje luisteren naar de koning? De volgende keer gaan we verder met dit spannende sprookje. ●